

Урок №46 (30.01.2024 р.)

Тема уроку: **Сучасні риси національної економіки України.**

Практична робота № 10. Аналіз секторальної структури економіки України. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні.

За підсумками 2017 р. економіка України посідає 62-ге місце серед всіх економік світу та 22-ге з-поміж країн Європи за загальним розміром ВВП, який становить 93,55 млрд доларів США. З розрахунку ВВП на одну особу – 133-тя позиція в світі – \$2 205,67 на рік. Україна – потенційно багата країна, що усвідомлює себе й сприймається ззовні як політична й економічно міцна індустріально-аграрна держава рівня Польщі або Туреччини. Після розпаду Радянського Союзу Україна пережила жорстку економічну депресію: крах економіки та гіперінфляція призвели до катастрофічного скорочення ВВП. Починаючи з 2000 р., економіка України стабільно зростає, аж до 7% річних. Економіка України сильно постраждала від світової економічної кризи 157Тема 3. . Економіка України в міжнародному поділі праці 2008 р., коли гривня знецінилась на 38% відносно долара США. У той самий час виробництво було спрямоване на експорт, який давав надприбутки, відповідно високою була ціна продукції на внутрішньому ринку. У 2010 р. Україна повністю змінила економічний курс, метою якого став розвиток внутрішнього ринку. Почалося зростання економіки. Однак внаслідок військової агресії Росії на Донбасі 2014 р. економіка України зазнала нищівного удару. Протягом 2014 – 2015 рр. через політичну та економічну кризу, військові дії сумарне падіння ВВП становило близько 16%. Зниження реальної заробітної плати та висока інфляція спричинили звуження внутрішнього споживчого попиту через військовий конфлікт на сході України. За останні 3 роки національна економіка почала поступово зростати: приблизно на 2,4% щороку.

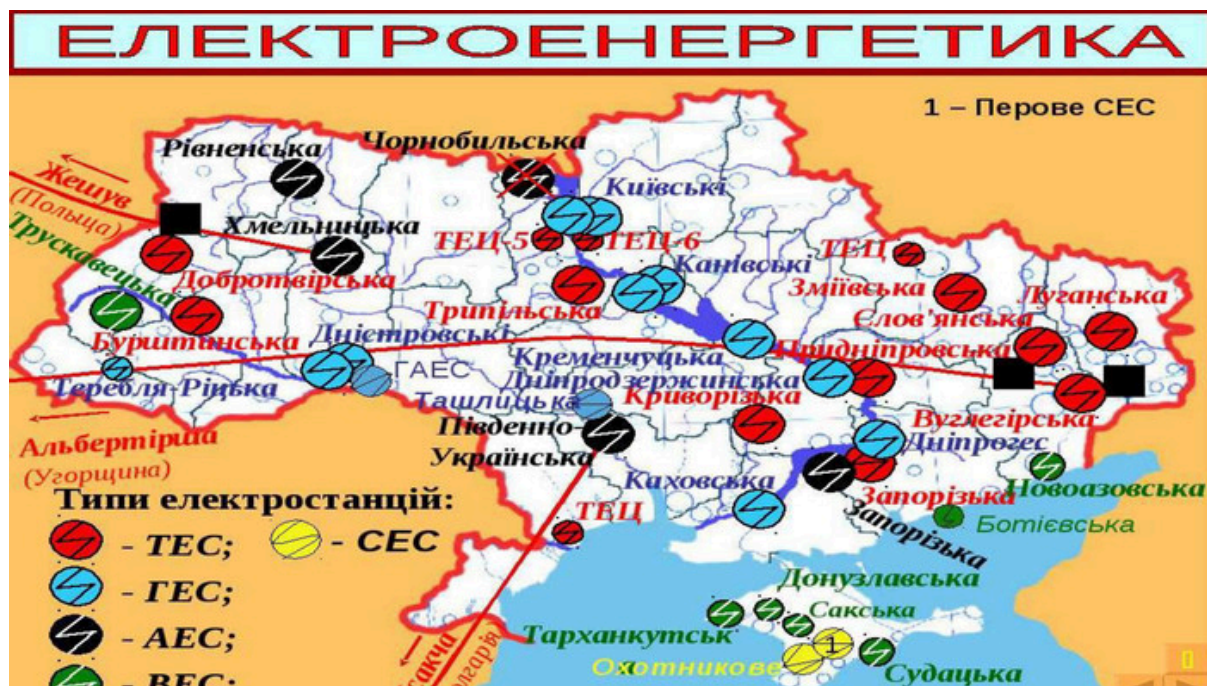
Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Україна є великим виробником і водночас споживачем електроенергії. У 2018 р. було одержано 163,7 млрд кВт·год, що становить 0,7% світового виробництва (27-місце в світі та 8-ме місце в Європі). Найбільшими споживачами електроенергії в Україні є промисловість (близько 2/3), побут (понад 1/4), транспорт (майже 1/10), сільське господарство та будівництво. Виробництво електроенергії в країні ґрунтується на використанні атомної енергії (АЕС), спалюванні вугілля, мазуту, природного газу (ТЕС), використанні енергії води (ГЕС), сонця (СЕС) та вітру (ВЕС). Значення різних типів електростанцій у паливно-енергетичному балансі України за останні 25 років суттєво змінилося (табл.).

Тенденції розвитку електроенергетики в Україні

Тип електростанцій	Виробництво електроенергії, %						
	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018
ТЕС	70,3	58,2	48,0	47,5	47,1	41,2	37,8
АЕС	26,0	36,5	45,0	45,5	46,0	53,7	53,0
ГЕС	3,7	5,3	7,0	7,0	6,9	4,2	7,5
ВЕС, СЕС	-	-	-	Незначне	Незначне	0,9	1,7

Тривалий час переважали теплові електростанції. Через зростання цін на імпортований природний газ, а потім через військові дії та втрату контролю над вугільними шахтами Донбасу значно зростає роль атомної енергетики. Роль гідроенергетики є допоміжною. Проводяться роботи з розширення використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ).

У країні велике значення має атомна енергетика. Роботою АЕС керує державне підприємство «Енергоатом», якому підпорядковуються чотири АЕС: Запорізька (найпотужніша електростанція в Європі й 3-тя за потужністю серед АЕС у світі), Південноукраїнська, Рівненська та Хмельницька (мал. 131). За встановленою потужністю ядерних енергоблоків Україна посідає 7-ме місце в світі. На діючих АЕС працює 15 енергоблоків загальною потужністю понад 13,8 млн кВт. Планується доведення частки виробництва електроенергії на АЕС до 60%.

Теплові електростанції використовують різні види переважно імпортованого палива: вугілля, мазут, природний газ. Основними в розміщенні ТЕС є споживчий та сировинний чинники з переважанням першого. Оскільки ТЕС є найбруднішим джерелом енергії, то обираючи місце для її будівництва, враховують екологічний чинник. Концентруються теплові електростанції (ТЕС) у великих промислових районах або біля великих міст, тому основними двома «кущами» зосередження ТЕС в Україні є Донбас (Вуглегірська, Старобешівська, Курахівська, Зуївська,

Слов'янська, Луганська) та промислове Придніпров'я (Запорізька, Криворізька, Придніпровська). З віддаленням від промислових районів кількість ТЕС зменшується. Так, потужні ТЕС збудовано біля Києва (Трипільська), Харкова (Зміївська), на Вінниччині (Ладизинська), на Прикарпатті (Буштинська, Добротвірська).

Гідроелектростанції (ГЕС) відіграють в економіці України допоміжну роль. Вони дають лише 7,5% електроенергії України. Великі ГЕС зведено на Дніпрі (каскад із шести ГЕС) та Дністрі. Для покриття пікових навантажень працюють гідроакумулятивні електростанції (ГАЕС): Ташлицька, Київська, Дністровська.

В останні десятиліття в нашій державі посилився інтерес до використання невичерпних природних ресурсів, що не завдають шкоди навколишньому середовищу. Однак, поки на них припадає 1,7% виробленої в країні електроенергії. Використання ВДЕ розпочато в південних частинах країни. Так, сонячні електростанції (СЕС) займають значні площі малоприсаєдбаних для сільськогосподарського використання земель в Одеській області та Автономній Республіці Крим.

У південній та західній частинах країни діють вітрові електростанції. Перспективним щодо розвитку вітрової енергетики є район Українських Карпат.

В Україні є певні можливості для розвитку геотермальної енергетики, що використовує внутрішнє тепло Землі. Перша дослідна ГеоЕС зведена біля Ужгорода для теплопостачання теплично-парникового комбінату та тваринницької ферми.

Практична робота №10. Аналіз секторальної структури економіки України. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні.

Мета: закріпити знання про сектори економіки; сформувані вміння виявляти зміни в секторальній моделі економіки України; порівнювати секторальну модель економіки України з економіками інших країн світу різного типу.

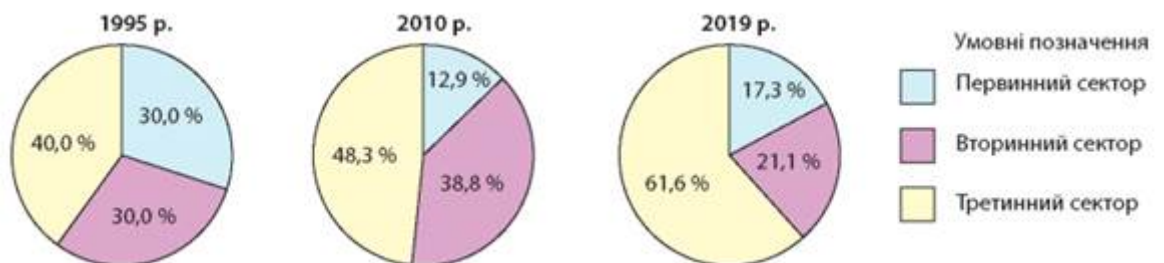
Завдання 1. Доповніть схему “Сектори національної економіки України”

Первинний			Вторинний		Третинний
сільське господарство		рибне господарство		переробна промисловість	послуги

Завдання 2. Використовуючи статистичні дані про виробництво валового внутрішнього продукту за окремими складовими економіки України, укажіть зміни в їх значенні з 2010 по 2017 рік і доповніть таблицю за зразком.

Сектори та складові	2010 р.	2017 р.	Зростання (+) або зменшення (-) частки у виробництві ВВП у 2017 р. порівняно з 2010 р.
	Частка, %	Частка, %	
Первинний сектор			
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	7,6	12,2	+4,6
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,8	7,3	+2,5
Вторинний сектор			
Переробна промисловість	19,9	14,7	
Будівництво	2,9	2,8	
Третинний сектор			
Торгівля та ремонт	16,0	16,8	
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9,0	7,6	
Освіта	5,6	5,2	
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4,0	3,1	
Надання інших видів послуг	30,2	30,3	

Завдання 3. Використовуючи діаграми “Виробництво валового внутрішнього продукту за секторами економіки”, порівняйте показники України з показниками інших країн різних типів.

Мал.1. Секторальна модель економіки України

Мал.2. Секторальна модель економіки США, Німеччини, Пакистану, Республіки Білорусь, Малі і Нігеру

Матеріал по темі міститься у відео за посиланням: [Сучасні риси національної економіки України](#)

Домашнє завдання: опрацюйте §29 підручника, перегляньте відео, виконайте практичну роботу і надішліть її на мою електронну адресу